DOMSTOLENS DOM (TREDJE AFDELING)
AF 22. OKTOBER 1981 [1]

Établissements Rohr Société anonyme mod Dina Ossberger (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Cour d'appel de Versailles)

»Bruxelles-konventionen: bestridelse af en rets kompetence uden fremsættelse af realitetsindsigelser«

Sag 27/81

Sammendrag

Konvention om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser — aftale om kompetence — sagsøgtes fremmøde for den ret hvor sagen verserer — fremmøde ikke blot for at bestride kompetencen men også for at nedlægge påstand vedrørende realiteten — indebærer ikke kompetence for retten

(Konvention af 27. september 1968, art. 18)

Artikel 18 i konventionen af 27. september 1968 skal fortolkes således, at sagsøgte samtidig med at bestride en domstols kompetence kan nedlægge subsidiær påstand vedrørende realiteten, uden af den grund at fortabe retten til at fremsætte kompetenceindsigelsen.

I sag 27/81

angående en anmodning, som Cour d'appel de Versailles i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

1 — Processprog: Fransk.

ÉTABLISSEMENTS ROHR SOCIÉTÉ ANONYME, Sarcelles, Frankrig,

mod

DINA OSSBERGER, indehaver af Ossberger Turbinenfabrik, Weissenburg, Forbundsrepublikken Tyskland,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 18 i Bruxelles-konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager,

har

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

sammensat af afdelingsformanden A. Touffait, dommerne Mackenzie Stuart og U. Everling,

generaladvokat: F. Capotorti
justitssekretær: J. A. Pompe, assisterende justitssekretær

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. Virksomheden Ossberger Turbinenfabrik (i det følgende benævnt: »Ossberger«), Weissenburg, Bayern (Forbundsrepublikken Tyskland), havde i flere år leveret vandturbiner til Etablissements Rohr S.A., Sarcelles, Val d'Oise (Frankrig) (i det følgende benævnt: »Rohr«), som i eget navn videresolgte dem til kunder i Frankrig.

På grundlag af en værnetingsklausul i de almindelige salgsbetingelser lagde Ossberger sag an mod Rohr ved Landgericht Ansbach, som er kompetent for byen Weissenburg, med påstand om beta-

ling af nogle regninger på i alt 120 216 DM med renter. Rohr bestred Landgericht Ansbach's stedlige kompetence uden at fremsætte realitetsindsigelse.

Ved midlertidig eksigibel dom af 15. december 1978 statuerede Landgericht Ansbach, at den omhandlede værnetingsklausul var gyldig efter artikel 17 i Bruxelles-konventionen af 27. september 1968, og dømte under hensyn til, at Rohr ikke havde bestridt kravet, Rohr til dels at betale Ossberger beløbet efter påstanden på 120 216 DM med renter, dels at afholde sagsomkostningerne. Disse blev ved kendelse afsagt af Landgericht Ansbach den 5. februar 1979 fastsat til 4 742,24 DM med renter.

Rohr appellerede herefter Landgericht Ansbach's dom til Oberlandesgericht Nürnberg. Under appelsagen bestred Rohr alene rettens kompetence og tog ikke stilling til realiteten. Oberlandesgericht Nürnberg stadfæstede den appellerede afgørelse ved dom af 13. juni 1979 med den begrundelse, at Landgericht Ansbach var kompetent i medfør af Bruxelles-konventionens bestemmelser, og at Rohr heller ikke under appelsagen havde fremsat nogen realitetsindsigelser. Ved Bundesgerichtshofs kendelse af 19. marts 1980 blev Rohr's revisionsanke afvist på grund af fristoverskridelse.

2. Inden dommen fra Landgericht Ansbach af 15. december 1978 fik retskraft, indgav Ossberger til præsidenten for Tribunal de grande instance de Pontoise begæring om, at både dommen og Landgericht Ansbach's kendelse af 5. februar 1979 om sagsomkostningerne blev erklæret for eksigible i Frankrig. Ved kendelse af 5. juni 1979 blev begæringen imødekommet.

Denne kendelse har Rohr kæret til Cour d'appel de Versailles og herved bl.a. gjort gældende, at Bruxelles-konventionens artikel 18 udelukker, at der kan fremsættes indsigelser vedrørende realiteten ved de tyske domstole, da retten til at gøre en kompetenceindsigelse gældende ellers fortabes. At de tyske domstole også traf afgørelse vedrørende realiteten og ikke begrænsede sig til at behandle kompetencespørgsmålet er ifølge Rohr en åbenbar tilsidesættelse af retten til kontradiktion og dermed en krænkelse af grundlæggende retsprincipper, jf. Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 1, som er til hinder for en anerkendelse af dommen i Frankrig.

Ossberger har ved Cour d'appel de Versailles gjort gældende, at Bruxelles-konventionens artikel 18 ikke indeholder noget forbud mod, uanset kompetenceindsigelsen, at fremføre en subsidiær realitetsindsigelse, sådan som det også er muligt efter artiklerne 74 og 76 i Nouveau Code de procédure civile français og § 39 i den tyske Zivilprozeßordnung, men at Rohr bevidst undlod at tilrettelægge sin procesførelse i overensstemmelse hermed. Den i Tyskland udvirkede dom vil derfor kunne fuldbyrdes i Frankrig i medfør af Bruxelles-konventionens bestemmelser.

Bruxelles-konventionens artikel 18 lyder således:

»For så vidt retten i en kontraherende stat ikke allerede er kompetent i medfør af andre bestemmelser i denne konvention, bliver den kompetent, når sagsøgte giver møde for den. Denne regel finder ikke anvendelse, såfremt sagsøgte kun giver møde for at bestride rettens kompe-

tence, eller såfremt en anden ret i medfør af artikel 16 er enekompetent.«

Da Cour d'appel de Versailles fandt, at tvistens udfald afhænger af en fortolkning af Bruxelles-konventionen, besluttede retten ved dom af 26. november 1980 at udsætte sagen og i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af Bruxelles-konventionen at anmode Domstolen om at afgøre følgende præjudicielle spørgsmål:

»Må det, efter hver af de versioner af konventionen af 27. september 1968, som er udfærdiget på hhv. fransk, italiensk, nederlandsk og tysk, jf. konventionens artikel 68, antages, at konventionens artikel 18 forbyder, at der samtidig og subsidiært fremsættes indsigelse vedrørende realiteten, når der er fremsat den i artiklen nævnte indsigelse vedrørende rettens kompetence, for at retten kan træffe endelig afgørelse vedrørende kompetencespørgsmålet før selve realitetsbehandlingen, eller tillader artikel 18, selv om det ikke direkte fremgår af den, at der nedlægges subsidiær påstand vedrørende realiteten, samtidig med at rettens kompetence bestrides, således at retten om nødvendigt forbeholdes mulighed for at træffe én fælles afgørelse, der omfatter både realitet og formalitet, i lighed med den udtrykkelige bestemmelse herom i artikel 76 i Nouveau Code de procédure civile til beskyttelse af retten til at fremsætte indsigelser?«

3. Forelæggelsesdommen blev registreret på Domstolens justitskontor den 16. februar 1981.

I medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for Domstolen for Det europæiske økonomiske Fællesskab er der indgivet skriftlige indlæg af Den italienske Republiks regering ved befuldmægtiget Arnaldo Squillante og Oscar Fiumara, avvocato dello stato, og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Antony McLellan, Kommissionens juridiske konsulent som befuldmægtiget, bistået af advokat Denis de Ricci, Paris.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Ved kendelse af 17. juni 1981 har Domstolen i medfør af procesreglementets artikel 95, stk. 1 og 2, besluttet at henvise sagen til tredje afdeling.

II — Sammenfatning af de skriftlige indlæg ved Domstolen

1. Den italienske regerings indlæg

Den italienske regering har først understreget forskellen mellem på den ene side den franske version af Bruxelles-konventionens artikel 18, som bestemmer, at reglen om, at en ret bliver kompetent, når sagsøgte giver møde for den [»n'est pas applicable si la comparution a pour objet de contester la compétence«] [1], og den tyske, italienske og nederlandske version på den anden side, som bestemmer, at reglen ikke finder anvendelse, når sagsøgtes fremmøde »kun« (»nur«, »solo«, »uitsluitend«) har dette formål.

Den italienske regering gennemgår herefter reglerne i den italienske lov om retsplejen i borgerlige sager (codice di procedura civile) om adgangen til at fremsætte kompetenceindsigelse. Ifølge artiklerne 167, 183 og 184 kan sagsøgte fremsætte alle sine indsigelser, ikke blot i

1 — »ikke [finder] anvendelse, såfremt sagsøgte kun giver møde for at bestride rettens kompetence«.

svarskriftet (comparsa di riposta), men under hele sagsforberedelsen så længe den dommer, som forestår denne, ikke har forelagt sagen for det dommerkollegium, der skal træffe afgørelse. Alle påstandene skal imidlertid, før sagens akter overgives dommerkollegiet, være endelige, også vedrørende realiteten. Ifølge artiklerne nr. 187 og 189 skal hele sagen under alle omstændigheder forelægges dommerkollegiet, som vil kunne træffe realitetsafgørelse, selv om den forberedende dommer klart kun har forelagt et formalitetsspørgsmål til særskilt afgørelse. Denne ordning, som svarer til ordningen i de andre kontraherende staters retspleje, har til formål at sikre ligevægt mellem kravet om god procesøkonomi og en hensigtsmæssig retspleje, dels mellem kravet om iagttagelse af sagsøgtes ret til kontradiktion og kravet om en hurtigere sagsgang. Ifølge retspraksis gælder det her, at der, for at undgå en stiltiende accept af den italienske rets kompetence, allerede ved sagens begyndelse, i svarskriftet, skal fremsættes indsigelse om, at den udenlandske, og ikke den italienske ret er kompetent (spørgsmålet om »giurisdizione«). Svarskriftet kan være ledsaget eller efterfulgt af indsigelser vedrørende realiteten, såfremt dette af sagsøgte skønnes nyttigt for det tilfælde, at dommerkollegiet fremmer sagen til realitetsbehandling.

Denne ordning er ikke ændret som følge af Bruxelles-konventionen.

Den franske version af artikel 18 rejser ingen fortolkningsvanskeligheder. Spørgsmålet om, efter hvilke regler sagsøgte kan give møde for at bestride rettens kompetence må åbenbart løses efter national ret. Konventionen forbyder ikke sagsøgte at tilføje andre subsidiære indsigelser eller realitetsindsigelser. Lovligheden af indsigelsen og de subsidiære anbringender skal bedømmes i forhold til retsplejereglerne i de forskellige kontraherende stater. En sådan indsigelse er lovlig i italiensk retspleje, og det er her tilrådeligt for sagsøgte at give en udtømmende og endelig redegørelse for realitetsindsigelserne.

Der kan drages samme konklusion af de andre sproglige versioner. Med anvendelsen af adverbiet »soltanto«, »nur«, »uitsluitend« har man villet understrege, at der er tale om et personligt fremmøde, begrundet i nødvendigheden af at gøre en kompetenceindsigelse gældende. Der er ingen logik i den modsatte løsning, som indebærer, at sagsøgte, som ikke finder retten kompetent, enten skulle undlade at give møde, eller møde frem og nøjes med at fremsætte kompetenceindsigelsen, hvorved retten tvinges til først at træffe afgørelse vedrørende kompetencespørgsmålet. Dette kunne være særdeles uheldigt under hensyn til ønsket om en hensigtsmæssig retspleje. Sagsøgtes ret til at fremsætte indsigelser begrænses ikke ved at beføje den ret, for hvilken der er rejst kompetenceindsigelse, til også at træffe afgørelse vedrørende realiteten, idet sagsøgte, i bevidstheden herom, straks ville kunne anføre alle sine subsidiære realitetsindsigelser. Den anden løsning åbner mulighed for alvorligt misbrug, idet en sagsøgt, som ønsker at forhale sagen, kan give møde og gøre kompetenceindsigelsen gæl-

dende, hvorved han, ved at tvinge retten til først at træffe afgørelse vedrørende kompetencespørgsmålet, opnår betydelig henstand.

Den italienske regering foreslår følgelig at besvare det forelagte spørgsmål således, at sagsøgte ifølge Bruxelles-konventionens artikel 18 på det tidspunkt, hvor han gør den i artiklen nævnte kompetenceindsigelse gældende, samtidig subsidiært kan fremsætte realitetsindsigelse for at give den ret, som sagen er indbragt for, mulighed for i givet fald at træffe én fælles afgørelse, der omfatter både realitet og formalitet.

2. Kommissionens indlæg

Kommissionen har først bemærket, at man i stedet for at besvare det forelagte spørgsmål snarere må tage stilling til, om fuldbyrdelsen af Landgericht Ansbach's dom kan nægtes i det foreliggende tilfælde under henvisning til en af de grunde, der udtømmende angives i Bruxelles-konventionens artikler 27, 28 og 34, stk. 2. Det må herved erindres, at påberåbelse af grundlæggende retsprincipper er udelukket ifølge artikel 28, stk. 3, selv om den udenlandske ret er åbenbart inkompetent efter Bruxelles-konventionen.

Kommissionen har først foretaget en fortolkning af Bruxelles-konventionens artikel 18 og herved fremhævet forskellene mellem de forskellige sproglige versioner af denne artikels andet punktum. Formålet med artiklen er at forhindre retten i en kontraherende stat i at erklære sig inkompetent ex officio, når rettens kompetence ikke har grundlag i andre af konventionens bestemmelser og sagsøgte har givet møde. Det hedder i Jenard-rapporten, at »spørgsmålet om, indtil hvilket tidspunkt sagsøgte kan fremsætte denne indsigelse, og hvorledes ordene »give møde« skal fortolkes, afgøres efter de interne processuelle retsregler, der gælder for den domstol, som behandler sagen«. Såfremt sagsøgte principalt bestrider rettens kompetence og subsidiært fremsætter en realitetsindsigelse, er han beskyttet af bestemmelserne i artikel 18, 2. punktum, 1. led, i overensstemmelse med den pågældende stats processuelle regler. Ifølge § 39 i den tyske Zivilprozeßordnung, som i øvrigt svarer til artiklerne 74 og 76 i Nouveau Code de procédure civile français, skal kompetenceindsigelsen i et tilfælde som det foreliggende gøres gældende før realitetsindsigelsen for ikke at fortabes. Bestemmelserne giver mulighed for samtidigt at fremsætte subsidiær indsigelse vedrørende realiteten, således at retten kan træffe afgørelse om kompetencespørgsmålet og realiteten i samme dom. De processuelle betingelser for at gøre kompetenceindsigelsen gældende reguleres i nærværende sag af procesreglerne i tysk ret.

Hvad angår grundene til eventuelt ikke at anerkende den tyske dom i Frankrig, afviser Kommissionen først, at anerkendelse kan nægtes under påberåbelse af grundlæggende retsprincipper, jf. Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 1. Dels omfatter artiklen ikke kompetencereglerne, dels rådede Rohr over tilstrækkelige retsmidler mod den første dom, eftersom denne kunne appellere eller indgive revisionsanke under henvisning til, at artikel 18 var overtrådt. Kommissionen anfører endvidere, at begrebet: sagsøgtes varetagelse af sine interesser, jf. Bruxelles-konventionens artikel 27,

nr. 2, er helt adskilt fra begreb »grundlæggende retsprincipper«. Til forskel fra gældende ret i visse medlemsstater er en alvorlig fejl ved fremmede domstoles sagsbehandling ikke omfattet af konventionens begreb »grundlæggende retsprincipper«. Det eneste grundlag for at nægte at anerkende retsafgørelsen måtte være, at sagsøgtes krav på at kunne varetage sine interesser under sagen, jf. artikel 27, nr. 2, var blevet krænket. Om der ved retsforhandlingerne har været fulgt et kontradiktionsprincip eller ej er heller ikke et spørgsmål, som er omfattet af begrebet »grundlæggende retsprincipper«

Sammenfattende har Kommissionen foreslået følgende besvarelse af det forelagte spørgsmål:

»Ifølge artikel 34 kan begæringen [om fuldbyrdelse] kun afslås af den ret, der behandler begæringen, af en af de i artikel 27 og 28 anførte grunde.

Med forbehold af bestemmelserne om kompetence i forsikringssager, sager vedrørende lån, der skal tilbagebetales i rater, samt sager, hvor der foreligger enekompetence, gælder der efter artikel 28, stk. 3, følgende:

— Den ret, der behandler begæringen, kan ikke efterprøve, om retten i domsstaten var kompetent.

— Reglerne om kompetencen for domsstatens retter angår ikke de i artikel 27, nr. 1, nævnte grundlæggende retsprincipper.

Artikel 27, nr. 2, tager udtømmende stilling til, hvornår sagsøgtes krav på at blive hørt er blevet således tilsidesat, at begæringen må afslås.

Hvad angår det tidspunkt, indtil hvilket sagsøgte er berettiget til at fremsætte kompetenceindsigelse, henviser artikel 18 i mangel af bestemmelser herom, til procesreglerne i domsstaten. Såfremt sagsøgte principalt fremsætter kompetenceindsigelse og subsidiært fremsætter indsigelse vedrørende realiteten, skal retten erklære sig inkompetent, såfremt den ikke har kompetence i henhold til andre bestemmelser i konventionen. Såfemt sagsøgte derimod først fremsætter en kompetenceindsigelse, som frafaldes, og herefter fremsætter indsigelse vedrørende realiteten, skal retten, såfremt ingen anden domstol er enekompetent i henhold til artikel 18, anse dette som et udtryk for, at sagsøgte har anerkendt dens kompetence.«

III — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 1. oktober 1981 har Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved advokat Denis de Ricci afgivet mundtligt indlæg.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 15. oktober 1981.

Præmisser

1 Ved dom af 26. november 1980, indgået til Domstolen den 16. februar 1981, har Cour d'appel de Versailles i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager,

herunder handelssager, forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionens artikel 18.

2 Dette spørgsmål er blevet rejst under en kæresag, som Établissements Rohr S. A., Sarcelles, Frankrig (herefter benævnt Rohr), har indgivet mod en af præsidenten for Tribunal de grande instance de Pontoise afsagt fuldbyrdelseskendelse af 5. juni 1979. Ved denne kendelse havde nævnte ret efter begæring fra firmaet Ossberger Turbinenfabrik, Weissenburg, Forbundsrepublikken Tyskland (herefter benævnt Ossberger), forsynet en foreløbig eksigibel dom og en kendelse om sagsomkostninger — begge afsagt af Landgericht Ansbach hhv. 15. december 1978 og 5. februar 1979 — med fuldbyrdelsespåtegning.

3 De pågældende afgørelser var afsagt af Landgericht Ansbach i en sag, som Ossberger havde anlagt mod Rohr med påstand om betaling af nogle regninger for leverancer foretaget af Ossberger. Ved Landgericht begrænsede Rohr sig til at bestride rettens stedlige kompetence uden at fremsætte realitetsindsigelse, men Landgericht anså sig for kompetent i medfør af konventionens artikel 17 på grund af en værnetingsklausul i Ossberger's almindelige salgsbetingelser og tilpligtede Rohr at betale de nævnte regninger samt af afholde sagens omkostninger. Rohr appellerede til Oberlandesgericht Nürnberg og gjorde atter kompetenceindsigelsen gældende uden at fremføre nogen realitetsindsigelse; ved dom af 13. juni 1979 stadfæstede Oberlandesgericht Nürnberg Landgericht's afgørelse med den begrundelse, at Landgericht var kompetent i medfør af konventionens bestemmelser, og at Rohr heller ikke under appelsagen havde fremført anbringender vedrørende realiteten. En af Rohr indgivet revisionsanke til Bundesgerichtshof blev afvist ved kendelse af 19. marts 1980 på grund af fristoverskridelse.

4 Ved Cour d'appel de Versailles har Rohr gjort gældende, at det er i strid med grundlæggende retsprincipper, jf. konventionens artikel 27, nr. 1, at anerkende og fuldbyrde afgørelserne fra Landgericht Ansbach; da Rohr ifølge konventionens artikel 18 var afskåret fra at fremføre realitetsindsigelse ved de tyske domstole, eftersom selskabet i modsat fald ville fortabe kompetenceindsigelsen, udgør den omstændighed, at disse ikke blot afgjorde kompetencespørgsmålet, men også tog stilling til realiteten, en klar tilsidesættelse af kontradiktionsprincippet og dermed af grundlæggende franske rets-

principper. Ossberger har fastholdt, at konventionens artikel 18 ikke — lige så lidt som den tyske Zivilprozeßordnung — afskar Rohr fra at fremføre realitetsindsigelser, men at denne bevidst havde afstået herfra.

5 Cour d'appel de Versailles har antaget, at tvisten rejser et spørgsmål om fortolkning af konventionen, og har forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål, som i det væsentlige går ud på, om sagsøgte ifølge konventionens artikel 18 samtidig med at bestride rettens stedlige kompetence subsidiært kan fremsætte realitetsindsigelse uden af den grund at fortabe retten til at fremsætte kompetenceindsigelsen.

6 Den italienske regering og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har i deres indlæg gjort gældende, at dette spørgsmål må besvares bekræftende.

7 Domstolen har tidligere truffet afgørelse vedrørende et lignende præjudicielt spørgsmål i dom af 29. juni 1981 (Elefanten Schuh GmbH mod Jacqmain, 150/80, endnu utrykt). I denne dom fastslog Domstolen følgende: »Selv om der er forskelle mellem de forskellige sproglige versioner af konventionens artikel 18 vedrørende spørgsmålet, om sagsøgte for at udelukke den pådømmende rets kompetence skal begrænse sig til alene at bestride denne kompetence, eller om han kan opnå det samme ved både at bestride den pådømmende rets kompetence og realitetspåstanden, er denne sidste løsning mest i overensstemmelse med konventionens formål og ånd. Ifølge de civilprocesretlige regler i visse kontraherende stater kan den sagsøgte, som kun rejser kompetencespørgsmålet, fortabe retten til at gøre sine anbringender vedrørende realiteten gældende, såfremt retten forkaster anbringendet om inkompetence. En fortolkning af artikel 18, som gjorde det muligt at nå et sådant resultat, ville være i strid med beskyttelsen af retten til forsvar i hovedsagen, som er et af konventionens formål«.

8 Den foreliggende sag har intet frembragt, som kan ændre herved. Det forelagte spørgsmål må derfor besvares med, at artikel 18 i konventionen af 27. september 1968 skal fortolkes således, at sagsøgte samtidig med at be-

stride en domstols kompetence kan nedlægge subsidiær påstand vedrørende realiteten, uden af den grund at fortabe retten til at fremsætte kompetence-indsigelsen.

Sagens omkostninger

9 De udgifter, der er afholdt af regeringen for Den italienske Republik og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt den af Cour d'appel de Versailles ved dom af 26. november 1980, for ret:

Artikel 18 i konventionen af 27. september 1968 skal fortolkes således, at sagsøgte samtidig med at bestride en domstols kompetence kan nedlægge subsidiær påstand vedrørende realiteten, uden af den grund at fortabe retten til at fremsætte kompetence-indsigelsen.

Touffait Mackenzie Stuart Everling

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 22. oktober 1981.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

H. A. Rühl
Ekspeditionssekretær

A. Touffait
Formand for tredje afdeling